

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 15CoP/22/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6414206835
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 05. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jaroslav Mikulaj
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6414206835.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jaroslava Mikulaja a sudcov JUDr. Jaroslava Galla a JUDr. Klaudie Koskovej, vo veci starostlivosti o maloleté deti B., a to U., nar. XX. XX. XXXX a I., nar. XX. XX. XXXX, zastúpené Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, ako opatrovníkom, deti rodičov X. B., nar. XX. XX. XXXX, bytom Z. nad Z., I. XX, zast. Mgr. et Mgr. Líviou Kostovou, advokátkou so sídlom Pod Donátom 5, Žiar nad Hronom a G. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom Z. nad Z., I. XX, zast. JUDr. Luciou Sklenárovou, advokátkou so sídlom v Žiari nad Hronom, Ul. SNP 94, o návrhu otca na úpravu výkonu rodičovských a povinností k maloletým deťom, na odvolanie matky proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom zo dňa 13. januára 2016, č. k.: 4 P/43/2014-135, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol tak, že:

Súd maloleté deti B., a to U., nar. XX.XX.XXXX a I., nar. XX.X.XXXX z v e r u j e do osobnej starostlivosti otca X. B., nar. XX.X.XXXX.

Matka maloletých detí G. E., nar. XX.X.XXXX je povinná prispievať na výživu maloletej U., nar. XX.XX.XXXX a maloletého I., nar. XX.X.XXXX výživné na každé dieťa zvlášť vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa určené osobitným zákonom mesačne, vždy do 25. dňa v mesiaci do rúk otca maloletých detí.

Týmto rozhodnutím dochádza k zmene rozhodnutia Okresného súdu v Leviciach 8P/442/2005 zo dňa 31.1.2006 týkajúce sa výchovy a výživy maloletej U..

O náhrade trov konania súd rozhodne po právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že otec maloletých detí podal na okresný súd dňa 02. 06. 2014 návrh, ktorým žiadal obidve maloleté deti zveriť do jeho osobnej starostlivosti z dôvodu, že deti sú narodené mimo manželstva, rodičovské práva a povinnosti k deťom upravované neboli. V spoločnej domácnosti s matkou maloletých detí bývali do 22. 05. 2014. V čase podania návrhu predpokladal, že matka má psychické problémy, ktoré si neuvedomuje, nechce sa liečiť, obáva sa o maloleté deti a pretože má vytvorené podmienky pre výchovu maloletých detí, navrhoval, aby maloleté deti boli zverené do jeho osobnej starostlivosti a matke určená vyživovacia povinnosť.

Matka žiadala návrh zamietnuť, pretože je schopná sa o maloleté deti postarať. V minulosti jej Okresný súd v Leviciach zveril maloletú Anastáziu do osobnej starostlivosti, žiadne lieky neužíva.

Úrad práce po prešetrení pomerov zistil, že obidve deti inklinujú k obidvom rodičom s preferenciou matky, obaja rodičia sú schopní sa o deti postarať, majú vytvorené materiálne podmienky, ale u matky vzniká určité riziko do budúcnosti, že sa nebude liečiť odmietaním medikamentózneho liečby, bolo podozrenie na duševnú poruchu u matky. Navrhoval, aby súd nariadil znalecké dokazovanie.

Vykonaným dokazovaním mal preukázané, že rodičia nie sú manželia, nežijú v spoločnej domácnosti pre vzájomné rozpory. Otec odišiel zo spoločnej domácnosti od matky, a pretože mal podozrenie na duševnú poruchu matky, chcel, aby mohol vychovávať maloleté deti. Okresný súd v Leviciach v konaní 8P/442/2005 dňa 31. 01. 2006 schválil dohodu rodičov, ktorou zveril maloletú U. do osobnej starostlivosti matke a otcovi určil platiť výživné, o maloletom I. súdom nebolo rozhodnuté o úprave rodičovských práv a povinností.

Pretože v priebehu konania vznikol predpoklad, že u matky maloletej sa môže jednať o vážnu duševnú poruchu, súd vo veci nariadil znalecké dokazovanie. Zo záverov znaleckého posudku vyplynulo, že citový vzťah maloletého I. je viac orientovaný na matku, čo je podmienené jeho nenaplnenými citovými potrebami voči matke, u ktorej po jeho narodení došlo k zmene správania. U maloletej U. je možné pozorovať účelové reagovanie, kde výchovné prostredie u matky umožňuje nekontrolovanejšie správanie. U oboch maloletých detí je potrebné posilňovať a podporovať citové väzby na osobu otca. V súčasnom období deti nedokážu zaujať objektívny postoj ku svojim rodičom a sú ovplyvňované neprímeranými postojmi matky, čo ohrozuje aj ich obnovovanie citových väzieb k otcovi.

Zo znaleckého posudku vyplynulo aj to, že aktuálny psychický stav matky je nekontrolovateľný, nevedomuje si potrebu liečby, rázne ju odmieta. Za tejto situácie znalkyňa konštatovala, že v tomto období má otec stabilnejšie podmienky a lepšie osobnostné, morálne, sociálne a výchovné predpoklady pre výchovu maloletých detí aj s prihliadnutím na ich vek. V osobnostnej štruktúre matky je rizikovejšia forma výchovy pre jej správanie, ktoré si vyžaduje psychiatrické sledovanie za účelom diagnostického upresnenia a liečby. Prostredie u matky je nekontrolovateľné, nepredvídateľné, čo ohrozuje výchovu, zdravý telesný a duševný vývoj maloletých detí. Znalkyňa doporučovala trvalé zverenie maloletých detí do výchovnej starostlivosti otca. Pravidelný a dlhodobjší styk detí s matkou doporučovala riešiť až po psychiatrickom vyšetrení a liečbe matky a následne na základe vyjadrenia psychiatra upraviť aj styk detí s matkou. V záujme výchovy maloletého I. doporučovala realizovať styk v podmienkach u starých rodičov matky, prípadne v mieste bydliska detí.

Súd mal preukázané, že matka vzhľadom na svoj zdravotný stav na nekontrolovateľné a nepredvídateľné správanie sa a na odmietanie podrobiť sa liečbe nemá vytvorené podmienky pre zdravý telesný a duševný vývoj maloletých detí. Maloleté deti boli predbežným opatrením 10P/50/2015 dočasne zverené do osobnej starostlivosti otca. Úrad práce prešetril pomery na strane otca zistil, že otec má vyhovujúce podmienky pre výchovu maloletých detí a vzhľadom na všetky vykonané dôkazy súd dospel k tomu názoru, že v súčasnom období otec vytvára deťom lepšie podmienky pre ich zdravý telesný a duševný vývoj ako matka a preto zveril obidve deti do osobnej starostlivosti otca. Zároveň rozhodol aj o výživnom.

Proti rozhodnutiu sa odvolala matka. Namietala, že je schopná sa o deti postarať. Predložila nájomnú zmluvu uzatvorenú dňa 27. 01. 2016 na dobu neurčitú, kde sú k prechodnému pobytu prihlásené aj deti. Jej otec bol u právničky otca podpísať dokumenty, na základe ktorých sa môže stretávať s deťmi. Otec jej však neumožnil toto stretnutie. Zdôraznila, že bývanie má zabezpečené, otec si môže hocikedy prísť zobrať deti, nakoľko jej pobyt bude v Z. nad Z.. Otcovi nikdy nezamedzovala prístup k maloletým deťom.

Na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci zo dňa 23. marca 2016 jej bol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci a bola určená advokátka JUDr. Lucia Sklenárová. Táto podaním zo dňa 06. 04. 2016 doplnila odvolanie matky. Rozsudok okresného súdu žiadala zrušiť a vec vrátiť na nové konanie. Uviedla, že je schopná sa o deti postarať, ako to robila do júla 2015. Pokiaľ body v jej opatere, bolo voľne dobre postarané na výsledky školy mali dobré. Po psychickej stránke je v poriadku.

Nie je pravda, k čo tvrdí otec, o deti sa starala do júla 2015, kedy bolo nariadené predbežné opatrenie. V tom čase bývali v S. v krízovom centre, mala vytvorené vhodné podmienky na výchovu detí. Teraz žije v Z. nad Z., kde má prenajatý byt a pracuje v spoločnosti ALACO, s.r.o., kde zarába 2,50 € na hodinu.

Deti chce opäť do svojej starostlivosti. Otec jej odopieral styk s deťmi. Súd jej ho neurčil napriek tomu, že znalec ho odporúčal. Nemôže s nimi ani telefonovať, otec deti pred ňou zatvára, hoci žijú v jednej obci. Súd mal rozhodnúť aj o úprave styku matky s deťmi. Taktiež súd nevykonal ďalšie dokazovanie znalcom z odboru psychiatrie, ako to odporučila znalkyňa, čo súd mal vykonať, pričom nie je možné rozhodnúť na základe záverov znalkyne, ktorá je len znalcom z odboru psychológie.

K odvolaniu matky sa vyjadril kolízny opatrovník. Napadnutý rozsudok žiadal potvrdiť. Poukázal na doteraz zistené skutočnosti zo šetrenia, zvlášť na sociálnu správu zo dňa 30. 12. 2015, ktorú vypracovala riaditeľka Centra sociálnych služieb KA S. (zariadenie núdzového bývania), z ktorej okrem iného vyplýva, že „počas uplynulého polroka pozorujeme u matky stupňujúce sa psychické problémy (rozpráva sa sama so sebou, so zrkadlom, „vidí“ osoby a veci, ktoré iní ľudia nevidia, naháňa upírov, zametá verejný priestor parku, sedí pri hlavnej ceste na obrubníku, vykrikuje a nevšíma si svojho maloletého syna a pod.). Veľmi často končí bežné dialógy sexuálnym podtónom, pričom úplne odbočí od témy rozhovoru“.

Poukázal na to, že matka detí od 13. 12. 2016 do 31. 12. 2016 uzatvorila dohodu o pracovnej činnosti u zamestnávateľa Y., s.r.o., G. nad Z.. Túto dňom 15. 02. 2016 skončila. Od 09. 03. 2016 uzavrela pracovnú zmluvu so zamestnávateľom D. X. G.. Túto zmluvu skončila a uzavrela od 22. 03. 2016 pracovnú zmluvu so zamestnávateľom U., s.r.o., Z. nad Z..

Vykonal vyšetrenie v domácnosti matky detí dňa 24. 02. 2016, pričom zistil, že matka obýva sama trojizbový byt, v ktorom má vytvorené uspokojivé podmienky pre zabezpečovanie osobnej starostlivosti o maloleté deti.

Konštatoval, že obaja rodičia majú vytvorené uspokojivé podmienky pre zabezpečovanie osobnej starostlivosti o maloleté deti. Tieto inklinujú k obidvom rodičom. Sú však zvyknuté na svoje prirodzené rodinné prostredie u otca. Otec starostlivosť zabezpečuje na uspokojivej úrovni a ich výchovu zvládala.

Matka detí má diagnostikovanú psychiatrickú diagnózu: „iná úzkostne depresívna porucha mierneho stupňa na podklade histórie a osobnostnej organizácie“. Matka pravidelne spolupracuje so sociálnym pracovníkom ich inštitúcie tak, že ho informuje o nových skutočnostiach v jej pomeroch. Matka detí aj napriek motivácii sociálneho pracovníka odmieta spoluprácu so psychiatrom, odmieta medikamentóznú aj ústavnú liečbu stanovenú psychiatrom. Je aktívna pri hľadaní si zamestnania, za krátke obdobie však vystriedala viacero zamestnaní. Správanie, konanie i prežívanie matky je veľmi nestabilné. Svoj zdravotný stav hodnotí ako bezproblémový. Svoje nešpecifické prejavy správania sa i konania bagatelizuje, prípadne si ich nepripúšťa. Odmieta prijať psychiatrickú intervenciu. Jej prejavy správania sa i konania bez adekvátnej liečby by negatívne mohli ovplyvniť myslenie, správanie, prežívanie a zdravý vývin detí, pokiaľ by boli maloleté deti zverené do osobnej starostlivosti matky.

K odvolaniu matky sa písomne vyjadril aj otec podaním zo dňa 28. 04. 2016. Rozsudok okresného súdu žiadal potvrdiť v celom rozsahu. Uviedol, že sa plne stotožňuje s rozhodnutím prvostupňového súdu a dôvody, ktoré odporkyňa uviedla vo svojom odvolaní, sú irelevantné.

Opätovne poukázal na zásadnú skutočnosť, že súčasný psychický stav matky maloletých detí je nekontrolovateľný, matka si neuvedomuje potrebu svojej liečby a rázne ju odmieta. Za týchto podmienok nie je možné, aby maloleté deti boli zverené do osobnej starostlivosti matky, nakoľko jej prostredie je nekontrolovateľné, nepredvídateľné, čo s veľkou mierou pravdepodobnosti môže ohroziť zdravý, telesný, morálny, či duševný vývoj maloletých detí.

K tvrdeniam matky ohľadom dokumentov, ktoré mal podpísať otec matky v sídle advokátskej kancelárie za účelom umožnenia realizácie styku matky s maloletými deťmi, uviedol, že ide o mylné tvrdenie matky. S jeho súhlasom k stretnutiu medzi jeho právnu zástupkyňou a B. E. došlo za účelom úpravy styku jeho osoby ako starého rodiča s maloletými deťmi. Toto stretnutie bolo vykonané najmä za účelom odporúčenia súdnej znalkyne a kolízneho opatrovníka, ktorí uviedli, že je v záujme výchovy maloletých

detí realizovať ich styk s matkou v podmienkach u starých rodičov matky. Nedošlo však k uzatvoreniu dohody, ktorej obsah by spočíval v realizácii styku matky s maloletými deťmi za prítomnosti B. E.. Podotkol, že nemá problém s tým, aby dochádzalo v budúcnosti ku kontaktu matky s deťmi, avšak za súčasnej situácie je úprava styku maloletých detí s matkou vzhľadom na jej duševný stav podľa jeho názoru nemožná. V tejto súvislosti poukázal na článok 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, podľa ktorého „Záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, nech už uskutočňovanej verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.“ Taktiež poukázal na právnu úpravu § 36 ods. 1 Zákona o rodine.

Vzhľadom na citované ustanovenia, ustálenú súdnu prax ako aj na rozsiahlosť vykonaného dokazovania vyslovil názor, že súd rozhodol v najlepšom záujme maloletých detí.

Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu danom ust. § 212 ods. 1, 2 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. rozsudok okresného súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.

Podľa § 219 ods. 1 a 2 O. s. p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Po preskúmaní veci odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie prvostupňového súdu je v celom rozsahu správne, odvolací súd sa stotožňuje aj s jeho odôvodnením. Prvostupňový súd pri rozhodnutí zobral do úvahy všetky relevantné skutočnosti a prihliadol na všetko, čo počas konania vyšlo najavo. Prihliadal na najlepší záujem maloletých detí, pričom mal za preukázané, že aj matka je schopná sa o deti starať, zohľadnil závery znaleckého dokazovania, odporúčenie kolízneho opatrovníka a nateraz vzhľadom na zdravotný stav matky zobral do úvahy rôzne do úvahy prichádzajúce riziká, ktoré nateraz nie sú zanedbateľné a ani nie sú na prospech detí.

V odvolaní matka podcenila výsledky vykonaného dokazovania a svojimi tvrdeniami uvedenými v odvolaní len potvrdzuje záver súdu. Matka bez sebareflexie ignoruje vážne dôsledky a možné následky, ak nebude náležite dbať o svoje zdravie. Sociálny pracovník matke dňa 10. 06. 2014 sprostredkoval psychiatrické vyšetrenie u psychiatra MUDr. P., ktorý jej odporučil medikamentóznú liečbu, ktorú odmietla.

Z lekárskej správy MUDr. X.XX. zo dňa 16. 06. 2014 okrem iného vyplývajú závažné skutočnosti, napr. to, že podľa rodinnej anamnézy mamina mama sucidovala skokom z výšky, mama bola liečená psychiatricky. Závažné sú závery vyšetrenia, ktoré matka odmieta akceptovať, pričom aj odvolací súd poukazuje na to, že tieto zistenia nemožno bagatelizovať. Rovnaké závery vyplývajú aj zo znaleckého posudku Q.. J. U.. Podľa záverov znalkyne výchovné prostredie matky možno hodnotiť ako rizikové vzhľadom k nestabilným existenčným podmienkam, v ktorých matka žije.

Všetky vyššie uvedené dôkazy navzájom tolerujú, sú v zhode a neodporujú si. Prvostupňový súd na neprihliadol, pričom zohľadnil zistené skutočnosti, na základe ktorých dospel k záveru, že podmienky pre zverenie otcovi sú lepšie. Súd vychádzal zo záverov dokazovania aj vo vzťahu k prípadnej úprave styku, keďže úprave styku matky s deťmi musí predchádzať psychiatrické vyšetrenie a aj liečba matky a až následne na základne vyjadrenia psychiatra upraviť aj styk detí s matkou. Skutočnosť, že matka momentálne má prenajatý byt, nie je tou najpodstatnejšou otázkou, resp. len na základe tohto dôkazu nemožno dospieť k iným záverom, ako súd prvého stupňa. Je potrebné, aby matka pochopila, že je v jej záujme podrobiť sa vyšetreniu a následnej liečbe. Nie je pravda, že by prvostupňový súd nedostatočne zistil skutkový stav. Predpokladom úpravy v styku s deťmi jej postup v súlade so závermi tohto rozsudku. Pokiaľ budete spolupracovať, na základe posúdenia zdravotného stavu a jeho možného vplyvu na najlepší záujem detí bude možné následne upraviť aj styk matky s deťmi. V súčasnosti však aj odvolací súd vyjadruje obavu možného negatívneho vplyvu matky na zdravie detí. Je preto len na zodpovednosti matky, ako danú situáciu vyhodnotí, zväží lekárske odporúčenia a tieto bude absolvovať. Matke procesne nič nebráni podať návrh na úpravu styku s maloletými deťmi, avšak za danej situácie v takomto prípade bude potrebné vykonať náležité znalecké dokazovanie znalcom z odboru psychiatria a

zistiť, či tento styk je na prospech detí, či im prípadne nespôsobí problémy a či bude v ich najlepšom záujme. V rozhodovanom prípade prvostupňový súd vyšiel z vykonaného dokazovania ak nepovažoval za vhodné upraviť styk matky s deťmi. Odvolací súd sa s týmto záverom plne stotožňuje a odvolanie nepovažuje za dôvodné.

Senát krajského súdu prijal toto rozhodnutie pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.